שמואל [(א)]הלכה למעשה אתא לאשמועינן תנו רבנן [א]אין שונין קמח ביום טוב משום רבי פפיים ור' יהודה בן בתירא אמרו שונין ושוין שאם נפל לתוכן צרור או קיסם ששונין תני תנא קמיה דרבינא אין שונין קמח ביום טוב אבל נפל צרור או קיסם בורר בידו אמר ליה כ"ש דאסור דהוה ליה כבורר דרש רבא בר רב הונא זוטי אפתחא דנהרדעא שונין קמח ביום טוב אמר להו רב נחמן פוקו ואמרו ליה לאבא [(ב)]שקילא טיבותך ושדי אחורי פוק חזי כמה מהולתא הדרן בנהרדעא דביתהו דרב יוסף נהלא קמחא [ב]אגבא דמהולתא אמר לה [(ג)]חזי דאנא רפתא מעליתא בעינא דביתהו דרב אשי נהלא קמחא [ג]אגבא דפתורא אמר רב אשי הא דידן ברתיה דרמי בר חמא ורמי בר חמא [(ד)]מרא דעובדא הוה ואי לאו דחזיא מבי נשא לא הוה עבדא: **מתני'** [ד]הולך אדם אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו תן לי ביצים ואגוזים במנין שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו: **גמ'** ת"ר [(ה)][ה]הולך אדם אצל רועה הרגיל אצלו ואומר לו תן לי גדי אחד או טלה אחד אצל טבח הרגיל אצלו ואומר לו תן לי כף אחת או ירך אחת אצל פטם הרגיל אצלו ואומר לו תן לי תור אחד או גוזל אחד אצל נחתום הרגיל אצלו ואומר לו תן לי ככר אחד או גלוסקא אחת ואצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו תן לי עשרים ביצים או חמשים אגוזים עשרה אפרסקין וחמשה רמונים ואתרוג אחד [ו]ובלבד שלא יזכיר לו סכום מדה ר' שמעון בן אלעזר אומר [ז]ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח:

הדרן עלך אין צדין

המביא [ח]כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה אבל מביא הוא על כתפו [(ו)]או לפניו וכן המוליך את התבן לא יפשיל את הקופה לאחוריו אבל מביאה הוא בידו [(ז)]ומתחילין בערמות

אין שונין קמח. שרקדו מאתמול ובא לשנותו בנפה ליפותו אין שונין דאפשר לו מאתמול: **שונין.** דליכא טרחא ודבר הנראה הוא שזו היא פעם שניה ואין זה כמרקד לברור: **תני תנא קמיה דרבינא אין שונין.** ואפילו נפל לתוכן צרור או קיסם אלא בודק הקסמין והצרורות ובוררן בידיו: **כל שכן דאסור.** דממחזי כבורר ובורר אב מלאכה היא כהרקדה והשונה אינו מרקד שהרי נראה שהכל יוצא ואין כאן סובין: **לאבא.** לחברי: **שקילא טיבותיך.** אין אנו מחזיקין לך טובה בכך נטולה היא טובתך ומוטלת על הקוצים. טיבותיך גרי"ר בלע"ז: **מהולתא.** נפות: **הדרן בנהרדעא.** שכולן יודעות שמותר: **אגבא דמהולתא.** באחורי הנפה כדי לשנות: **רפתא מעליתא.** אני את צריכה לשנות דשונין קמח ביום טוב: **אגבא דפתורא.** אחורי השלחן שיש לו תוך שקורין טורנדויי"א והיא היתה שונה הקמח על אחוריו משום שנוי: **הא דידן.** זו אשתי ברתיה דרמי בר חמא היא: **מרא דעובדא.** מדקדק במעשיו: **רועה.** זה המגדל בהמות ופעמים שמוכר מהן: **הרגיל אצלו.** שמתוך שרגיל אצלו מאמינו ונותנו לו בלא פסוק דמים: **פטם.** המפטם עופות. לשון משמין: **סכום מדה.** קב או קבים: **סכום מקח.** דמים:

הדרן עלך אין צדין

המביא. ממקום למקום. בתוך התחום או ע"י עירוב: **לא יביאם בסל ובקופה.** לתת שלש וארבע בתוך קופה וישאם משום דנראה כמעשה דחול לשאת משאות: **אבל מביא על כתפו.** אחת או שתים דמוכח דלצורך י"ט: **או לפניו.** בידו: **וכן המוליך את התבן.** להסק או לבהמה לא יפשיל קופה לאחריו דגנאי יו"ט (א) שנראה כמתכוין למלאכה רבה או להוליך למקום רחוק כדרך חול:
ומתחילין

שמואל הלכה למעשה **אתא** לאשמועינן. פי' דאם יבא שום אדם לשאול לנו כיצד יעשה אומרי' לו הוראה לאסור אבל אם אנו רואין שום אדם שנוהג היתר בדבר אין אנו צריכין למחות בו ולפי זה לא פליג שמואל אדרב דתרוייהו מודו לאסור למעשה מיהו בה"ג פירש ושמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן ופליג אברייתא ופליג אדרב ויש שפוסקין כשמואל ואע"ג דהלכה כרב באסורי מ"מ מדאמר סתמא דהש"ס שמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן משמע דהלכה כותיה ויש פוסקין כרב משום דהלכה כרב באסורי וכ"ש הכא דהא תנא [דבי] שמואל כותיה דרב ואומר הר"ר שמואל מאייבר"א דאפי' למ"ד דהלכה כרב מ"מ אסור לנו בזמן הזה למדוד משום ליטול חלה בעין יפה דדוקא בימיהן שהיו מפרישין חלה אחת מכ"ד ונותנין לכהן שייך לומר דמותר משום עין יפה אבל אנו שאין מפרישין כי אם מעט אפילו מעיסה מרובה ואותו מעט נמי אינו נאכל אלא נשרף אין למדוד דלא שייכא סברא דקאמר הכא כדי שתטול חלה בעין יפה אלא יש לנו לשער מאומד שתהיה בריוח כשיעור משום הברכה וכן בפסח נמי יש ליזהר מלמדוד ביום טוב למצות וצריך לעשות פחות מכשיעור ולא ימדוד במדה שעשה למדוד בחול בצמצום אלא יפחות או יוסיף אם המדה קטנה:

אגבא דפתורא. פ"ה אחורי השלחן כמו אגבא דמהולתא ואפשר לפרש ע"ג השלחן ממש וחשיב שנוי לפי שדרך לרקד בעריבה ומ"מ אין להתיר תחלת הרקדה על ידי שנוי דהא אשונין דברייתא קאי ורשב"ם פירש דע"י שנוי אין לחלק ויש לסמוך עליו לענין להתיר לשפחה נכרית תחלת הרקדה ע"י שנוי אבל אנו לעצמנו אין לסמוך:

אצל חנוני הרגיל אצלו. בין הוא נכרי בין ישראל דאין לחלק רק היכא דליכא חששא דמחובר או נולד: **שלא** יזכיר לו סכום מדה. פי' רש"י קב או קבים וסכום מקח שלא יאמר לו תן לי אגוזים בדינר אחד או בשנים וקשה (ח)דפשיטא דאסור ועוד מאי קאמר סכום מדה ה"ל למימר ובלבד שלא יזכיר מדה ותו לא לכן נ"ל כר"ת דגרים סכום מנין וקאי אלעיל וה"פ אמרת דילך אדם אצל חנוני הרגיל אצלו ויאמר לו תן לי ה' אגוזים או י' אפרסקין ובלבד שלא יזכיר סכום מנין שלא יאמר לו תן לי י' אגוזים וככר נתת לי ל' ואם כן אני חייב לך מ' בין הכל אבל רבי שמעון אומר ובלבד שלא יזכיר סכום מקח שלא יאמר (ט)לו תן לי אגוזים בששה פשיטין וככר נתת לי כך ואם כן אני חייב לך מכל י"ב פשיטין אבל סכום מנין שרי (י)וכן איתא בתוספתא ובה"ג מכאן יש ליזהר שלא להזכיר אפילו סכום מנין לפי שדומה למקח וממכר:

הדרן עלך אין צדין

המביא כדי יין וכו' לא יביאם בסל. ותימה דאמרינן בשבת פ' מפנין (דף קכו: ושם) מפנין ד' קופות או ה' וכ"ש שיהא מותר בי"ט וי"ל דהתם מיירי (ב) שאינו יכול להוציאם לחוץ ואין רואין אותו וע"כ מותר והכא מיירי ביו"ט שיכול להוציאו לחוץ ורואין אותו וע"כ יהא אסור שהרואה אותו אומר לצורך חול מביא אותם ולהכי אסור ומ"מ קשה דקאמר אבל הוא מביא על כתפו אלמא משמע דמרבה בהלוכא עדיף וקאמר התם במסכת שבת (כ) למעוטי בהלוכא עדיף ויותר טוב להביאן בסל או בקופה בפעם אחת מלהביאן כל אחת בפני עצמה וי"ל דלמה דפי' ניחא דהתם מיירי בשבת דלא הוי כעובדי דחול שאין מטלטל כי אם מזוית לזוית בתוך בית ולכך קאמר למעוטי בהלוכא עדיף טפי משום טרחא יתירא אבל הכא מיירי ביו"ט משום טרחא יתירא לא קפדינא אלא משום דמחזי דעביד כעובדי דחול וא"כ עדיף טפי לאפושי בהלוכא ויעשה דרך שנוי כי היכי דלא לתחזי דעביד כעובדי דחול ופעמים נמי דלאסור לאפושי בהלוכא אע"ג דממעט במשאוי כיון שאין משנה מדרך חול:
דדרו

עין משפט
נר מצוה

נא א ב ג מיי' פ"ג מהלכות יו"ט הלכה יד סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סימן תקו סעיף ב:
נב ד ה ו ז מיי' פ"ד מהל' יו"ט הלכה כב כד סמג לאוין שם טוש"ע א"ח סימן שכג סעיף ג ד וסימן תקיו סעיף א:
א ח מיי' פ"ה מהלכות יו"ט הלכה א סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סימן שכג סעיף ה וסי' תקי סעיף ח [ט]:

* * *

רבינו חננאל

שמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן, ולאפוקי מתניתא הוא דאתא. דרש רבה בר רב הונא זוטי בנהרדעא הלכה שונין קמח. כלומר פעם שניה ביו"ט. אמר להו רב חמא אמרו ליה שקילא טיבותיך שדי אחורי, כלומר שיחתה דבריך הטובים במקום קוצים. וכי להוראתך צריכין כבר צא וראה כמה כברות סובבות בנהרדעא כל אחת כוברת בנפה ובכברה. דביתהו דרב יוסף היתה כוברת באחורי הנפה, כלומר בנפה מהופכת על פיה והקמח על גבה, א"ל חזי דאנא ריפתא מעלייתא בעינא, כלומר מותר לנפות כדרכו. ודביתהו דרב אשי הות נהלה אגבה דפתורא, כלומר בשינוי. ואמר רב אשי בתו של רמי בר אבא היא אילו לא ראתה בבית אביה לא היה עושה. אומר אדם לחנוני תן לי ביצים ואגוזים במנין שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו. ת"ר הולך אדם אצל טבח הרגיל אצלו ואומר לו תן לי גב אחד או ירך אחת כו'. וכן אצל נחתום ואומר לו תן לי ככר אחד או קלוסקא אחת כו'. וכן אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר תן לי כ' ביצים נ' אגוזים י' אפרסקין ב' רמונים אתרוג אחד, ובלבד שלא יזכור לו סכום מקח. פירוש לא יאמר לו יש לך עלי [א](ג') כסף תן לי בכסף אחר נעשה לך עלי ב' כספים, וזהו פירוש סכום מקח. סכום מנין יאמר לו יש לך נ' אגוזים תן לי עכשיו נ' אחרים הרי יש לך מאה. הדרן עלך אין צדין המביא כדי יין ממקום כו'. לא יביאם בסל ובקופה אבל מביא הוא על כתיפיו לפניו. המוליך תבן לא יפשיל הקופה לאחוריו אבל נוטלה בידו.

א) נראה דצ"ל יש לך עלי כסף אחד תן לי בכסף אחר נעשה לך עלי כו'.

מסורת הש"ס

א) [כריתות כד. וש"נ], ב) [שבת קנ: כתובות נג: ב"ק פב. ב"מ קג:], ג) [לקמן לג:], ד) [שבת לו: חולין קי.], ה) [תוספתא פ"ג ועיין תוספות דהכא ד"ה שלא יזכיר], ו) פירוש' ל"ג או, ז) [שבת קנו.], ח) וזה קשה לפי' רש"י דמחשיב זה למקח וממכר קשה פשיטא משא"כ לפי' ר"ת דלא נחשב למקח רק אם מזכיר סך הכל אבל אם אומר תן לי בדינר סתם לא נחשב למקח לא קשה פשיטא דהא קמ"ל דבסתם שרי ועי' רש"ל ומהר"מ, ט) עי' בהר"ן דלא גרים ליה, י) [עי' תוס' שבת קמג. ד"ה בני תמרה ותוס' ב"מ עה. ד"ה בני וכו'], כ) דף קמג..

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכן וכו' דגנאי יו"ט הוא שנראה: (ב) תוס' ד"ה המביא וכו' וי"ל דהתם מיירי בשבת שאינו יכול:

* * *

לעזי רש"י

גרי"ר [גרי"ד], הכרת טובה. טורנדויי"א [טורנידויר"א], חלק (של שולחן) שאפשר להפרידו.

* * *

מוסף רש"י

הלכה למעשה. להורות על המעשה (ע"ז עז.). מרא דעובדא. מדקדק במעשיו (שבת לז:) וזהיר במעשים טובים (חולין קי.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com